

Dagbladet 24/10-1991.

ASICHEHOU G

ANNONSE

Den nye boken om Vidkun Quisling:
**Klossmajor og kløne.
 Geni og statsmann.
 Fører og folkefiende.**

Hans Fredrik Dahl:
 Vidkun Quisling.
 En fører blir til.

Kr. 295,-

Professor Hans Fredrik Dahl
 intervjuet av Jan Tore Lunde.

Interessen omkring professor Hans Fredrik Dahls første bind om Vidkun Quisling er ganske formidabel.

Voldsom pågang fra avisene - og mer enn én redaktør vil gi en arm for å få tak i noen sensasjonelle flak. Det snakkes om avsløringer, om bomber. Blir Quisling rehabilitert? På hvilken måte? Eller fremstår han som en enda større quisling? Var han virkelig så klossete og naiv som mange hittil har ment og trodd? Eller var han et filosofisk-matematisk-religiøst geni med politiske vyer langt utover alle andres fatte-evne? Eller bare en drømmer og fantast? Kanskje svaret er ja på alt sammen. Fordi han var alt dette og mer til? Hele tiden og på én gang. Før utgivelsen av bind I, "En fører blir til", forelå Hans Fredrik Dahls manuskript i meget få eksemplarer - bare tre stykker - voktet som Fort Knox av forlaget. Denne intervjuer fikk utlånt et manuskript ved personlig fremmøte og under skriftlig løfte om taushet og oppbevaring i safe..

-Hvorfor ble det Vidkun Quisling?

- Han falt ned i fanget på meg. Som historiker hadde jeg naturligvis vært en del opptatt av denne merkelige mannen, men ikke utover ordinær faglig interesse. Men så hendte det at jeg en dag tok drosje hjem fra Dagbladet hvor jeg var ansatt. Etter en tids kjøring snur drosjesjåføren seg mot meg og spør om jeg ikke er Hans Fredrik Dahl?

Liten grunn til å nekte for det. Han hadde sett meg i fjernsynet i forbindelse med "Solkors-serien", kunne han fortelle.

- Du, sa han videre, jeg har et helt Quisling-arkiv hjemme, er du interessert?

Jeg var. En stor samling brev, notater, dokumenter og bøker lå lagret i en kjeller i Oslo i alle år etter 1945. Gjemt og glemt av alle. På et eller annet vis hadde det havnet hos min drosjesjåfør - og dermed var det hele i gang. (Forfatteren gjenopplever lørig gestikulerende og ganske intenst forteller han om dette slumpeffet. Montro om ikke han og Edmund Dantes hadde det samme uttrykket i øynene da de sto foran sine skatter, i Oslo-kjelleren og i grottene på Monte Cristo).

- Historien med drosjesjåføren er jo mer enn merkelig. Tilfeldighetene ville at jeg akkurat på det tidspunktet hadde hatt permisjon fra avisen for å gå gjennom en hel del Quisling-papirer som Riks-

arkivet nettopp hadde mottatt etter Maria Quislings død. Dette arbeidet jeg med - og var følgelig begynt å bli ganske godt oppdatert på Vidkun Quisling.

Med alle disse nye kildene tilgjengelig for meg, måtte jeg jo legge mye annet til side for virkelig å fordype meg i Quislings liv og virksomhet.

Det var ingen vei utenom. Det måtte bli sånn. Så på den måten valgte jeg ikke Vidkun Quisling. Det var nærmest han som valgte meg. Omstendighetene ville at det bare ble slik...

-I nærmere ti år har du arbeidet med dette stoffet - og i første omgang er det blitt til to store bind.

Du har retst i mange land, forsket, gravd i arkiver. Du har intervjuet hundrevis av mennesker, du har lest det meste som er skrevet av og om Quisling - tusener av bokstider. Men ti års åndelig samboerskap med Quisling kan vel ikke baeterlatt deg aldeles uberørt? Har du boldt en profesjonell, faglig avstand til stoffet, eller har han gått innpå deg - under huden, som det heter? (Her oppstår en liten pause. Det er åpenbart ikke så liketil å gjøre rede for en årrekkes oppsamlede følelser i noen setninger i et formiddagsintervju med kaffe...)

-Jeg håper jo at jeg har hatt et profesjonelt faglig grep om dette, og tror vel også det - men det er ganske klart at ingen kan være upåvirket av en slik dyptgående pløying som jeg måtte foreta.

Jeg kan vel nå tilstå at jeg har beveget meg mellom ulike holdninger til mannen. Jeg har hatt perioder hvor jeg har hatt stor sympati overfor ham, formelig lett etter de gode tingene. Jeg har hatt medlidenskap med ham, erregret meg sammen med ham, forsøkt å forstå.

Jeg har beskjeftiget meg så mye med dette at jeg kunne ikke unngå å bli grepet av ham - hans tvil og tro, hans få gledesstunder og hans mange dystre og tunge. Det var jo flest av den siste sorten...

Men så har det vært andre perioder hvor jeg har avvist alt dette og slått kontra i min holdning, både overfor meg selv og mine vurderinger - og overfor ham.

Da har jeg vært på parti med verden og med opinionen - den Quisling stilte seg utenfor på så mange måter. Jeg har tatt avstand - men nærmet meg igjen.

Men etter å ha vært igjennom alt, sammen tror jeg at jeg i dag har funnet et punkt mellom disse ytterlighetene.

